

Sygn. akt VI ACa 53/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Ewa Stefańska

Sędzia SA – Ryszard Sarnowicz (spr.)

Sędzia SO del. – Grażyna Kramarska

Protokolant: – sekr. sądowy Mariola Frąckiewicz

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) w P.

przeciwko R. Ł.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 31 października 2012 r.

sygn. akt XVII AmC 2330/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu brzmienie:

1. oddala powództwo;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 660 zł (sześćset sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI ACa 53/13

UZASADNIENIE

Powód (...) wniósł przeciwko R. Ł. pozew o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści: „W przypadku, w którym Fundator nagród z przyczyn niezależnych od siebie nie będzie mógł dostarczyć nagród rzeczowych, Organizator wypłaci laureatom Konkursu ekwiwalent pieniężny w wysokości wartości nagród określonych w pkt. 3-4 powyżej.”

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2012 roku Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił powództwo w całości.

Sąd Okręgowy ustalił, że R. Ł. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Agencja (...). Działając na zlecenie (...) sp. z o.o. zorganizowała konkurs (...) Prawo do uczestniczenia w Konkursie przysługiwało osobom, które w okresie od 9 stycznia do 31 maja 2012r. odbyły jazdę próbną samochodem marki H. przeznaczonym do jazd testowych u autoryzowanych dealerów oraz wypełniły formularz zgłoszeniowy w systemie informatycznym, udzielając odpowiedzi na pytanie konkursowe. Aby potwierdzić uczestnictwo w konkursie, Uczestnik zobowiązany był do podpisania wydruku z systemu informatycznego potwierdzając prawidłowość wprowadzonych danych i informacji oraz faktu zapoznania się z Regulaminem Konkursu i wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych (pkt. IV ust. 4 Regulaminu). Każdy z 10 Zwycięzców kolejnego etapu konkursu otrzymać miał nagrodę rzeczową w postaci dwóch biletów na mecze (...) ⁽¹⁾ oraz nagrodę pieniężną w wysokości 70 zł (okoliczności bezsporne).

W ocenie Sądu Okręgowego więź łącząca pozwaną z uczestnikami konkursu winna być kwalifikowana jako umowa o udział w konkursie na zasadach określonych w regulaminie. Sąd I instancji wskazał, że między organizatorem konkursu a jego uczestnikiem każdorazowo dochodziło do zawarcia umowy na zasadach określonych w Regulaminie. Opracowany przez Pozwaną Regulamin konkursu należy, w jego ocenie, traktować jako ofertę zawarcia umowy o udział w konkursie na warunkach określonych w Regulaminie. Aby potwierdzić uczestnictwo w Konkursie, Uczestnik zobowiązany był m.in. do podpisania wydruku z systemu informatycznego i potwierdzenia faktu zapoznania się z Regulaminem. Z chwilą przyjęcia w powyższy sposób oferty przez osobę zainteresowaną udziałem w konkursie dochodziło zdaniem Sądu Okręgowego do zawarcia między stronami umowy o uczestnictwo w konkursie. Tym samym w jego ocenie umowa ta musi zostać uznana za umowę nienazwaną z elementami przyrzeczenia publicznego. Punktem wyjścia do zawarcia umowy o uczestnictwo w konkursie było wcześniejsze skorzystanie z usług reklamowo-promocyjnych. W przekonaniu Sądu II instancji skorzystanie z tych usług może być interpretowane jako świadczenie Uczestnika na rzecz Pozwanej. Sąd Okręgowy uznał więc, że w niniejszej sprawie dochodziło zatem do zawarcia jednostronnie zobowiązującej umowy udziału w konkursie, w której Pozwana zobowiązała się nieodpłatnie wydać nagrodę.

Przechodząc do oceny merytorycznej przesłanek abuzywności Sąd Okręgowy stwierdził, iż zakwestionowana klauzula może wypełniać przesłanki przepisu art. 385³ pkt. 2 K.c. Zgodnie z jego treścią w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. W niniejszej sprawie ryzyko prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności przerzucone zostaje na konsumenta. On bowiem ponieść ma konsekwencje braku możliwości świadczenia przedsiębiorcy. Zdaniem Sądu I instancji bez zakwestionowanego postanowienia, konsument mógłby realizować na zasadach ogólnych uprawnienia odszkodowawcze, zaś w świetle treści spornej klauzuli zaoferowanie ekwiwalentu pieniężnego jest uprawnieniem przedsiębiorcy i nie konstytuuje jego odpowiedzialności z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania. Pozbawia także konsumenta uprawnienia do uzyskania rekompensaty za ewentualne utracone korzyści.

W ocenie Sądu Okręgowego wymóg rzetelności w stosunkach gospodarczych uzasadnia tezę, iż przedsiębiorcy wprowadzający do zapisów regulaminów szczegółowe dane o nagrodach powinni dokonać stosownego zabezpieczenia możliwości ich wydania.

Ponadto zdaniem Sądu I instancji zakwestionowana klauzula jest sformułowana w sposób niedookreślony, albowiem użycie sformułowania „niezależnych przyczyn” otwiera szerokie pole do interpretacji i powala zaliczyć do tego katalogu szereg okoliczności faktycznych. Sporny zapis może zatem wypełnić znamiona klauzuli opisanej w przepisie art. 385 pkt. 9 przyznając kontrahentowi konsumenta prawo do dokonywania wiążącej interpretacji umowy.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana zaskarżając go w całości i wnosząc zmianę poprzez oddalenie powództwa lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Pozwana podniosła zarzuty:

1. naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 919 w związku z art. 921 k.c. poprzez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji niezastosowanie i przyjęcie, że więź łącząca Pozwaną z uczestnikiem konkursu powinna zostać zakwalifikowana jako umowa o udział w konkursie, a opracowany przez Pozwaną regulamin stanowi ofertę zawarcia umowy o udział w konkursie na zasadach określonych w regulaminie;
2. naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 384 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że regulamin konkursu (...) a w szczególności postanowienie rozdziału V punkt 7, jest wzorcem umowy;
3. naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i ustalenie, że regulamin konkursu (...) jest ofertą zawarcia umowy o udział w konkursie, a więź łącząca Pozwaną z uczestnikami konkursu jest umową o udział w konkursie;
4. naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c., przez przekroczenie granic zasady swobodnej oceny dowodów i uznanie więzi łączącej Pozwaną z uczestnikami konkursu jako umowy o udział w konkursie na zasadach określonych w regulaminie, a samego regulaminu jako oferty zawarcia umowy o udział w konkursie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie sposób podzielić stanowiska Sądu Okręgowego, iż więź łącząca pozwaną z uczestnikami konkursu winna być kwalifikowana jako umowa o udział w konkursie, a nie jako przyrzeczenie publiczne w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego, a zatem że sporny regulamin może być uznany za wzorzec umowny i oceniony pod kątem abuzywności jego postanowień na podstawie art. 385¹ k.c.

Trafnie podnosi pozwany, że w przypadku konkursów stanowiących przyrzeczenie publiczne przyrzekający nagrodę może sformułować regulamin konkursu, którego celem jest dokładniejsze opisanie zasad uczestnictwa w konkursie i powyższe nie oznacza, że mogą być one uznane za ofertę umowną czy też wzorzec umowny.

Udział w konkursie organizowanym przez pozwanego nie był uwarunkowany zawarciem wcześniejszej umowy. Przedmiotowy regulamin nie wymagał spełnienia od uczestników konkursu żadnych warunków, które mogłyby zostać uznane za świadczenie konsumenta względem przedsiębiorcy. Za świadczenie takie nie może zostać uznane podpisanie przez uczestnika wydruku z systemu informatycznego zawierającego jego dane osobowe. Po pierwsze czynność ta stanowi jedynie potwierdzenie przez uczestnika, że zawarte w wydruku dane osobowe są zgodne z rzeczywistością, a po drugie powyższe oświadczenie składane jest ex post, a deklaracja udziału składana jest ex ante. Za świadczenie nie może zostać również uznane skorzystanie z nieodpłatnej akcji reklamowo-promocyjnej. W ramach takiej czynności konsument nie przyjmuje na siebie żadnych praw ani obowiązków, tym samym takie zdarzenie nie może zostać uznane za świadczenie. Przy tym należy tu zauważyć, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego nie można skorzystania przez konsumenta z takiej akcji nazwać skorzystaniem z usługi. Akcja reklamowo-promocyjna może stanowić usługę wykonywaną na rzecz określonego podmiotu, zazwyczaj przedsiębiorcy, który chce wypromować określone towary lub inne usługi oferowane przez siebie. Odbiorcą takiej usługi nie jest więc konsument, do którego kierowana jest akcja promocyjno-reklamowa. Poprzez wzięcie udziału w takiej akcji konsument nie staje się ani zlecającym usługę ani zleceniobiorcą.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przedmiotowy regulamin określał więc zasady uczestnictwa w konkursie organizowany przez pozwaną, w którym tylko jedna ze stron t.j. pozwana(przedsiębiorca), była zobowiązana do spełnienia określonego świadczenia (wydania nagrody) i tylko jedna ze stron t.j. uczestnik konkursu była uprawniona do jego przyjęcia (otrzymania nagrody). Stosunek prawny jaki regulamin ten określał stanowił więc przyrzeczenie publiczne w rozumieniu art. 919 k.c.. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie ulega zaś wątpliwości, że postanowienia określające jednostronny stosunek zobowiązaniowy jakim jest przyrzeczenie publiczne, nie mogą podlegać kontroli abstrakcyjnej

wzorca umownego. Przepisy art. 384-385³ odnoszą się bowiem wyłącznie do postanowień wzorców umowy (czy też stanowiących ich część regulaminów), którą przyrzeczenie publiczne nie jest.

W tym miejscu należy zauważyć, że wprowadzenie uregulowanie regulaminem przyrzeczenia publiczne jako jednostronnej czynności prawnej nie wyklucza wcale zawarcia w jej miejsce umowy, jednakże w niniejszej sprawie przedmiotowy regulamin konkursu, choćby ze względu na brak określenia czynności prawnych mogących składać się na wzajemne świadczenia stron, zawarcie takiej umowy wykluczał.

Na marginesie powyższego należy wskazać, że słusznie skarżący zwrócił uwagę na istotną sprzeczność zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Wynika z niego bowiem, że Sąd Okręgowy uznał, że pomiędzy pozwanym a uczestnikami konkursu każdorazowo dochodziło do zawarcia umowy na zasadach określonych w konkursie, w związku z którą pozwana zobowiązywała się do spełnienia świadczenia w postaci wręczenia nagrody, a konsument do świadczenia w postaci skorzystania z usług reklamowo-promocyjnych, jednak w dalszej części uzasadnienia wskazano, że strony łączyła umowa jednostronnie zobowiązująca. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie ulega zaś wątpliwości, że umową jednostronnie zobowiązującą nie jest umowa, w której obie strony przyjmują na siebie obowiązek spełnienia określonych świadczeń, a tylko taka w której jedynie jedna ze stron przyjmuje na siebie określone zobowiązanie.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak na wstępie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zarówno za I jak i za II instancję oparto na przepisie art. 100 k.p.c.